

структурою лексеми характеризуються ускладненим семантичним наповненням. Тлумачення лексичних значень (як прямих, так і переносних) є лише контекстним.

Грамаітично прикетники в грецькій мові завжди залежать від іменників та узгоджуються з ними в роді, числі й відмінку. Первинна синтаксична (морфологізована) функція прикетника – атрибут, вторинна – предикат.

Порядок слів (препозиція чи постпозиція) стосовно іменника не впливає на синтаксичний статус прикетника.

Виконане дослідження є перспективою до подальшого вивчення давньогрецького ад'єктива з точки зору різнорівневих критеріїв, на основі конкретного мовного матеріалу, а також початком зіставного дослідження ад'єктива в грецькій та інших мовах.

Література

1. Аристотель. Сочинения: в 4 томах. Москва : Мысль, 1978. Т. 2 / Ред. З. М. Микеладзе; АН СССР; Ин-т философии. 688 с.
2. Вихованець І.Р. Чаіини мови в семантико-грамаітичному аспекті. Київ : Наукова думка, 1988. 256 с.
3. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови: Академ. грамаітика укр. мови. Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2004. 400 с.
4. Вишивана Н. В. Прикетники оцінки в сучасній німецькій мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови”. Київ, 1999. 19 с.
5. Грищенко А. П. Прикетник в українській мові. Київ : Наукова думка, 1978. 207 с.
6. Грищенко А.П. Прикетник у функції головного компонента в словосполученні. *Синтаксис словосполучення і простого речення*. Київ : Наукова думка, 1975. С. 120-131.
7. Древнегреческий язык : начальный курс. Часть первая. – Москва : “Греко-латинский кабинет” Ю. А. Шичалина, 2002. 208 с.
8. Кононенко І.В. Прикетник у слов'янських мовах : монографія. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2009. 495 с.
9. Костусяк Н. М. Категорія ступенів порівняння у грамаітичній системі української мови / НАН України; Ін-т української мови. Київ, 1998. 16 с.
10. Петришин М.Й. Семантичне поле прикетників розміру у старогрецькій мові (на матеріалі гомерівського епосу) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.14 “Класичні мови, окремі індоєвропейські мови”. Львів, 2005. 23 с.
11. Потєбня А. А. Из записок по русской грамматике. Москва : Просвещение, 1968. Т. 3. 550 с.
12. Уфимцева А. А. Лексическое значение : Принцип семиологического описания лексики / под. ред. Ю. С. Степанова. 4-е изд. Москва : ЛИБРОКОМ, 2010. 240 с.
13. Шрамм А.Н. Очерки по семантике качественных прилагательных (на материале современного русского языка) : монография. Ленинград : Изд-во Ленинград. ун-та, 1979. 134 с.
14. Brugmann K. Kurre vergleichende Grammatik der indogermanischen Sprachen. Strassburg, Trübner, 1904. 777 s.
15. Corpus Grammaticorum Latinorum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kaali.linguist.jussieu.fr/CGL/text.jsp>
16. Richards G. C. Greek compound adjectives with a verbal element in tragedy // *The Classical Quarterly*. 1918. Vol. 12. № 1. P. 15–21.
17. Schwyzer E. Griechische Grammatik; Mit A. Debrunner. München, 1950. Bd. 2: Syntax und syntaktische Stylistik. 714 S.

References

1. Aristotle (1978). *Sochineniya: v 4 tomakh* (Vol. 2). [Works: in 4 volumes] Moscow: Mysl'.
2. Vykhoanets, I. (1988). *Chastyny movy v semantyko-gramatychnomu aspekti*. [Parts of language in the semantic-grammatical aspect] Kyiv: Naukova dumka.
3. Vykhoanets, I., & Horodenska, K. (2004). *Teoretychna morphologia ukrainskoyi movy: Akadem. grammatyka ukrainskoyi movy*. [Theoretical morphology of Ukrainian language: academic grammar of Ukrainian language] Kyiv: Pulsary.
4. Vyshyvana, N. V. (1999) *Prykmetnyky ocinky v nimeckiy movi*. [Adjectives of estimation in German language] [PhD Thesis], Kyiv : KNU.
5. Gryshchenko, A. P. (1978). *Prykmetnyk v ukrainskiy movi*. [Adjective in Ukrainian language]. Kyiv: Naukova dumka.
6. Gryshchenko, A. P. (1975). *Prykmetnyk u funkcii holovnoho komponenta v slovospoluchenni*. *Syntaxys slovospoluchennia i prostoho rechennia*. [Adjective in the function of the main component in the word combination. Syntax of word combination and of simple sentence]. Kyiv: Naukova dumka, pp.120-131.
7. *Dryevnyegrecheskiy yazyk: navchalnyi kurs* (Vol. 1) (2002). [Ancient Greek: the studying course]. Moscow: Greko-latinsky cabinet U. A. Shychalina.
8. Kononenko I.V. (2009). *Prykmetnyk u slovianskykh movakh*. [Adjective in Slavic languages]. [monograph]. Kyiv: Kyiv University.

9. Kostusyak, N. M. (1998). Kategoria stupeniv porivnyannya u gramatychniy systemi ukrayinskoyi movy. [Category of degrees of comparison in the grammatical system of the Ukrainian language]. Kyiv: NAN of Ukraine.
10. Petryshyn M. J. (2005). Semantychne pole prykmetnykiv rozmiru u starohreckiy movi (na materiali homerivskoho eposu). [The semantic field of adjectives of size in Ancient Greek (based on the material of Homer's epos)]. [PhD Thesis], Lviv : LNU.
11. Potebnya, A. A. (1968). Iz zapisok po russkoy grammatike (Vol. 3). [From notes on Russian grammar]. Moscow: Prosveshchenie.
12. Ufimceva, A. A. (1986). Lexicheskoe znachenije: Princip semiologicheskogo opisaniya lexiki. [Lexical meaning: The principle of the semiological description of vocabulary]. Moscow: Nauka.
13. Shramm A. N. (1979). Ocherki po semantike kachestvennykh prilagatelnykh (na material sovremennoho russkogo jazyka) [Essays on the semantics of the adjectives of quality (based on the material of the modern Russian language)] [monograph]. Leningrad : Izd-vo Leningrad. un-ta.
14. Brugmann, K. (1904). Kurze vergleichende Grammatik der indogermanischen Sprachen. Strassburg: Trübner.
15. Corpus Grammaticorum Latinorum (ed. A. Garcea, & V. Lomanto) [online resource available from <http://kaali.linguist.jussieu.fr/CGL/text.jsp>].
16. Richards, G. C. (1918). Greek compound adjectives with a verbal element in tragedy. *The Classical Quarterly*, 12(1), pp.15–21.
17. Schwyzer, E. (1950). *Griechische Grammatik*, 2: Syntax und syntaktische Stilistik. München: Beck.

Куйбида Кристина Игоревна, кандидат филологических наук, доцент кафедры классической филологии, Львовский национальный университет имени Ивана Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина); e-mail: khristina2209@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-7637-9606>

Kuibida Khrystyna, PhD in Philology, Associate Professor of the of the Department of Classical Philology, Ivan Franko Lviv National University (1, Universitetska, Lviv, 79000, Ukraine); e-mail: khristina2209@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-7637-9606>

УДК 81'373.421:72
DOI: 10.26565/2227-1864-2020-85-10

Лексико-семантичні та словотвірні процеси в сучасній українській термінології архітектури (на прикладі запозичених інновацій «графіті» і «мурал»)

Олена Федорівна Кучеренко

*кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри української мови
та мовної підготовки іноземних громадян,
Харківський національний університет будівництва та архітектури;
(вул. Сумська, 40, Харків, 61000, Україна);
e-mail: kucherenkoef@gmail.com; orcid.org/0000-0001-8734-9587*

Мета дослідження – проаналізувати особливості застосування в сучасному українському архітектурному лексиконі запозичених термінологічних одиниць «графіті», «мурал» та їхніх похідних в аспекті їх нормативного вживання в науковому спілкуванні, системного структурування в термінологічних словниках, неологічних та тлумачних словникових виданнях. Об'єкт дослідження – українська термінологічна лексика архітектури в наукових та лексикографічних виданнях. Предмет дослідження – лексико-семантичні та словотвірні відмінності інноваційних архітектурних запозичених номінацій «графіті» та «мурал». Матеріалом дослідження слугували сучасні наукові тексти з архітектури, розміщені у друкованих та електронних фахових виданнях; словникові статті галузевих термінологічних і тлумачних словників, словників синонімів й іншомовних слів. Приділено увагу лексико-семантичним та словотвірним особливостям інноваційних архітектурних запозичених номінацій «графіті» і «мурал». У результаті дослідження з'ясовано, що семантичні зрушення й словотвірний потенціал аналізованих термінів засвідчує динаміку сучасної архітектурної лексики, виявляє основні тенденції її розвитку. У зв'язку з розширенням поняттєвого поля семантика зазначених інноваційних іншомовних термінів архітектури зазнала суттєвого розширення, що не зафіксовано в галузевих та загальних термінологічних словниках. Водночас вони стали основою творення нових термінологічних лексем із залученням українських словотвірних засобів, а також аналітичних термінів, при цьому значна частина терміноодниць, якою активно послуговуються фахівці, не кодифікована. Урахування лексико-семантичних та словотвірних відмінностей зазначених лексем сприятиме послідовному впорядковуванню, систематизуванню та уніфікуванню архітектурного термінологічного фонду в лексикографічних та фахових виданнях.

Ключові слова: термінологія, запозичений термін, архітектурний лексикон, семантика, інноваційні номінації

Кучеренко Е. Ф. Лексико-семантические и словообразовательные процессы в современной украинской терминологии архитектуры (на примере заимствованных инноваций «граффити» и «мурал»)

Цель исследования – проанализировать особенности использования в современном украинском архитектурном терминологическом лексиконе заимствованных терминологических единиц «граффити» и «мурал» и их производных для нормативного использования в научном общении, логичного системного структурирования этих терминов-инноваций в терминологических словарях, общих словарных изданиях. Объект исследования – украинская терминологическая лексика архитектуры в научных и лексикографических изданиях. Предмет исследования – лексико-семантические и словообразовательные отличия инновационных архитектурных заимствованных номинаций «граффити» и «мурал». Материалом исследования послужили научные тексты по архитектуре, размещенные в печатных и электронных специальных изданиях; словарные статьи отраслевых терминологических и толковых словарей, словарей синонимов и иностранных слов. Уделено внимание лексико-семантическим и словообразовательным особенностям инновационных архитектурных заимствованных номинаций «граффити» и «мурал». В результате исследования определено, что семантические изменения и словообразовательный потенциал анализируемых терминов подтверждает динамику современной архитектурной лексики, показывает основные тенденции ее развития. В связи с расширением понятийного поля семантика этих инновационных заимствованных терминов архитектуры существенно изменилась, что не зафиксировано в отраслевых и общих терминологических словарях. В то же время они стали основой образования новых терминологических лексем с использованием украинских словообразовательных средств, а также аналитических терминов, при этом значительная часть терминологических единиц, которую активно используют специалисты, не кодифицирована. Учет лексико-семантических и словообразовательных отличий этих лексем будет способствовать последовательному упорядочиванию, систематизации и унификации архитектурного терминологического фонда в лексикографических и специальных изданиях.

Ключевые слова: терминология, заимствованный термин, архитектурный лексикон, семантика, инновационные номинации

Kucherenko Helena. Lexical-semantic and word-formation processes in modern Ukrainian architecture terminology (on the example of borrowed innovations «graffiti» and «mural»)

The purpose of the study is to analyze the features of the use in modern Ukrainian terminological vocabulary of borrowed terminological unit «graffiti» and «mural» and their derivatives for normative use in scientific communication, of logical system presentation of terms- innovations in terminological dictionaries, general dictionary editions. Object of research is Ukrainian terminological vocabulary of architecture in scientific and lexicographic editions. Subject of research is the lexico-semantic and word-formation differences of the innovative adopted nominations «graffiti» and «mural». The research material was scientific texts on architecture, published in printed and electronic special editions, dictionary entries of industry terminological and explanatory dictionaries, dictionaries of synonyms and foreign words. Used descriptive, comparative and structural methods. Attention is paid to the lexical-semantic and word-formation features of innovative architectural borrowed nominations «graffiti» and «mural». As a result of the study, it was determined that the semantic changes and the word-building potential of the analyzed terms confirms the dynamics of modern architectural vocabulary and shows the main trends in its development. In connection with the expansion of the conceptual

field, the semantics of these innovative borrowed terms have changed significantly, which is not fixed in industry and general terminological dictionaries. At the same time, they became the basis for the formation of new terminological tokens using Ukrainian word-formation tools, as well as analytical terms, while a significant part of the terminological units that are actively used by specialists is not codified. Taking into account the lexical and semantic, derivational differences of these lexemes will contribute to the consistent streamlining, systematization and unification of the architectural terminological fund in lexicographic and special editions.

Key words: terminology, borrowed term, architectural vocabulary, semantics, innovative nominations

Постановка проблеми. На сучасному етапі функціонування української мови існує цілий спектр нерозв'язаних питань щодо нормативності писемної та усної наукової комунікації, упорядкування лексикографічних видань, що постійно потребують неабиякої уваги. Необхідно всебічно досліджувати закономірності процесів функціонування саме наукової української мови як складника літературної. Терміні системи різних галузей життя, які є значущими компонентами наукової мови, зараз розвиваються надзвичайно динамічно, оскільки забезпечують нагальні комунікативні потреби людства. Серед сучасних термінологічних динамічних мовних систем архітектурна недостатньо впорядкована.

Зв'язок з попередніми дослідженнями. Термінологічний фонд української мови поставав предметом різноаспектного вивчення багатьох зарубіжних та українських науковців на рівні як синхронії, так і діахронії (М. Вакулєнко, Т. Кияк, І. Кочан, Н. Нікулїна, Т. Панько, Л. Полюга, В. Даниленко, Д. Лотте та ін.) [2; 6; 8; 9; 10]. Пропоновані в розвідках термінологів теоретичні та практичні результати аналізу розвитку терміносистем у складі загальнолітературної мови вкрай важливі, оскільки такі дослідження сприятимуть упорядкуванню архітектурної лексики, а значить, і української наукової мови в цілому.

Мета дослідження – розглянути особливості використання запозичених термінологічних одиниць українського архітектурного термінологічного лексикону «графіті» та «мурал» задля нормативного вживання в науковому спілкуванні, системного структурування зазначених термінів-інновацій у термінологічних словниках, неологічних та тлумачних словникових виданнях.

Виклад основного матеріалу. Сучасне українське термінологічне поле архітектури збагачується завдяки постійному залучанню іншомовних неолексем, розширенню семантики запозичень давно використовуваних в українському науковому просторі та застосуванню українських лексичних новотворів.

Якщо висвітлювати процеси функціонування інновацій саме в архітектурній терміносистемі, то всі згадані вище активовані. Автори наукової розвідки «Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі» наголошують на активному застосуванні двох типів неосемантизмів у процесі розвитку мови: «1) різновид новотвору в системі української мови внаслідок семантичного словотворення в межах уже відомої одиниці або наявної в мові формальної структури; 2) різновид

неозапозичення – значення в межах наявної в лексиконі одиниці з іншим значенням» [7, с. 24]. Зазначене притаманне, як на нашу думку, й термінній мові архітектури.

Надзвичайно поширені випадки, коли семантична структура використовуваного терміна архітектури збагачується завдяки змінам лексико-семантичного навантаження.

Архітектурна термінологічна номінація *графіті* (запозичена з італійської) зафіксована в багатьох загальних українських тлумачних словниках, виданих за різних часів [3; 4; 11; 12; 13]. В академічному «Словникові української мови» в 11-ти томах вона подана як однозначна невідмінювана множинна лексема без примітки *терм.*: «*Графіті, невідм. мн. Стародавні написи й малюнки різного змісту, зроблені гострими предметами на посудинах, стінах споруд*» [12, т. 2, с. 677].

Укладачі «Словника іншомовних слів» С. Морозов та Л. Шкарапута у тлумаченні цієї лексичної одиниці (похідних тут не подано) так само акцентують увагу на виключно на семантичних ознаках давності та спеціальної техніки нанесення: «*Графіті (італ., букв. видряпований) – стародавні написи й малюнки, зроблені гострими предметами на стінах споруд тощо*» [11, с. 145].

Ускладнення семантики цієї лексеми (вона має два значення) відбито в академічному «Словникові української мови» в 20-ти томах: «*Графіті, невідм. мн. 1. Стародавні написи й малюнки, прокреслені гострими предметами на посуді, стінах споруд і та ін. 2. Сучасний настінний живопис (переважно аерозольними фарбами); спреї-арт*» [13, т. 3, с. 677]. У словниковій статті також немає примітки *терм.*, водночас представлено синонім *спрей-арт*.

Звернімося до термінологічних словників архітектурної царини та дотичних до неї, щоб з'ясувати, як змінюється з часом семантика цієї термінолексеми та чи відбито такі семантичні зрушення в спеціалізованих реєстрах. У довідковому фаховому виданні 1995 року за редакцією А. Мардера «Архітектура. Короткий словник-довідник» міститься визначення, у якому підкреслюється наукове значення таких написів та малюнків для вивчення давньої культури: «*графіті – написи і малюнки різного змісту (присягні, магичні, побутові тощо), видряпані за старих часів гострими предметами на стінах будинків, посуді, предметах побуту тощо. Графіті мають велике наукове значення для вивчення історії культури, побуту тощо*» [1, с. 78].

В «Українському тлумачному словникові

будівельних термінів» (2006 р.) подано цю номінацію без змін у семантиці: «Графіті – залишки любительських написів на стінах історичних пам'яток, зроблені людьми минулих часів (наприклад, у Софійському соборі Києва та ін.)» [15, с. 114].

В укладеному пізніше «Термінологічному словнику-довіднику з будівництва та архітектури» за редакцією Р. Шмига у визначенні термінологічної номінації так само акцентовано увагу виключно на часі виникнення та техніці створення графіті: «*графіті* – написи та малюнки, видряпані на стінах і архітектурних деталях давніх будинків, а також посудинах та інших предметах» [14, с. 72].

Проте, як доводить опрацьований текстовий матеріал, аналізована термінологічна одиниця потребувала конкретизації її значення. Сучасні спеціальні наукові видання (друковані та електронні) підтверджують, що семантика цієї давно запозиченої термінолексеми в українській науковій мові суттєво розширюється. Тлумачення, у яких зазначено, що *графіті* – це тільки спеціальна техніка настінного малярства, не є достатнім. Лексема *графіті* набуває й інших семантичних ознак. Ідеться не тільки про специфічну техніку написів та малюнків виключно на давніх спорудах та будівлях. Суттєві лексико-семантичні зміни не зафіксовані в загальних та спеціальних виданнях. Номінація архітектурної термінології *графіті* набуває специфічних ознак (зміна обсягу поняття терміна, специфіка означення поняття) під впливом науково-технічного прогресу. *Графіті* як елемент сучасної української термінологічної системи може означати і сучасну техніку оздоблення стін будівель різного призначення за допомогою спреї-фарб; і сучасні тексти та малюнки неофіційного спрямування, які постають специфічним засобом комунікації людей у сучасному українському місті та суспільстві. В «Енциклопедії сучасної України» підкреслено, що графіті стають вагомою характеристикою **сучасності** будівель та невід'ємною прикметою українського **сучасного** міста [5]. Модерні українські графіті відбивають особливості внутрішнього світу **сучасної** людини. При цьому спостережено, що використовується специфічний жаргон графіті (наприклад, лексема *джанки* вживається на означення гумористичного опису деяких балонів з фарбою). Не відбито також в обсязі поняття такої термінологічної одиниці того, що це конкретний різновид сучасного **монументального** та **декоративного** малярства. Таким чином, словникова стаття неологічного термінологічного архітектурного словника повинна подавати наведену номінацію як багатозначну із наданням відповідних значень та семантичних навантажень.

Оскільки суттєво розширення семантики аналізованого слова не відбито в аналізованих сучасних лексикографічних виданнях, то це свідчить про несистемні подання термінологічних

одиниць у них та відповідно про необхідність упорядкування українського словникового термінологічного фонду.

Для найменування певного різновиду монументально-декоративного живопису в деяких термінологічних словниках, наприклад «Архітектура. Короткий словник-довідник», уміщено запозичений іменник середнього роду *графіто* (зазначимо, що тут *графіто* не множинна номінація, як, наприклад, у згаданих вище академічних виданнях) та графічну (і відповідно фонетичну) варіативну лексему *сграфіто*: «*графіто* – те саме, що *сграфіто*» [1, с. 78]; «*сграфіто* – італ. надряпаний 1. Різновид техніки стінного живопису, при якому на площину стіни наносять декілька тонких шарів кольорового тиньку, а потім гострим інструментом продряпують вологий верхній шар. В результаті проступає колір нижнього шару і утворюється багатоколірна композиція, яка звичайно являє собою геометричний орнамент. Застосовується і в сучасному мистецтві монументальному і декоративному» [1, с. 264]. В «Українському тлумачному словникові будівельних термінів»: «*графіто* – (італ. *graffito*) – техніка декоративного оздоблення стін [15, с. 114]. Окрім того, український лінгвістичний портал «Словники України» також реєструє іменник середнього роду *графіто*, уживаний виключно в однині, та інваріантний *сграфіто*. Числова форма цієї номінації в лексикографічних виданнях також не внормована. Значить, *графіто* / *сграфіто* як різновид спеціальної техніки декоративного оздоблення будівель багатоколірними орнаментами вважається також різновидом давнього та сучасного настінного мистецтва.

Аналіз опрацьованого термінологічного матеріалу, серед якого такі одиниці, як *графіті*, *графіто* / *сграфіто*, доводить, що кожна з них характеризує певні особливості вуличного зображального настінного малярства. Для визначення наведених архітектурних термінів у спеціальних текстах використовувано такі семантичні характеристики: *настінне малярство*, *вуличне малярство*, *настінне мистецтво*, *вуличне мистецтво*, *вуличне зображальне мистецтво*.

Інша архітектурна інновація *мурал* також має багато семантичних та структурних відмінностей. Сучасне вуличне мистецтво не можна уявити без муралів. Створюються мурали, тобто надзвичайно великі художні картини, на стінах будинків і передають певну ідею, певний зміст зображуваного, прикрашаючи сучасні міста. Муралі на стінах сучасних будівель виконують функцію естетичного задоволення. Вони «комунікують» з кожним, хто проходить повз них. Архітектурна неолоксема *мурал* (англ. *mural* – «фреска», ісп. *trigo* – «стіна, мур») також означає різновид саме монументального вуличного малярства. Переважною технікою виконання визнана фарба-спрей, нанесена

безпосередньо на стіну або штукатурку. В аналізованому тестовому матеріалі зафіксовано похідну номінацію *муралізм* на означення особливостей художнього монументального розпису стін. Іншомовний суфіксальний формант *-ізм* утворює лексему на позначення іншого поняття в архітектурній термінології.

Уживані неозапозичення *мурал* та похідне *муралізм* поки що не увійшли до реєстру жодного термінологічного словника, не зафіксовано їх й у словниках іншомовних слів, і в більшості тлумачних. Знаходимо іншомовний неосемантизм «мурал» у «Вільному тлумачному словникові української мови» («Новітній онлайн-словник української мови» 2013-2018): «*мурал* -у, чол. – картина, написана на стіні чи фасаді будинку (перев. фарбовим спреєм). Натомість почав уважно придивлятися до франківських стін. Хтось, можливо, волів би назвати це явище *стріт-артом* і поставити його поруч з мистецтвом *графіті* чи *муралами*. (Збруч. 10.03.2017)» [4].

Лексему *мурал*, як підтверджує сучасний український текстовий матеріал, використовувано одночасно зі словосполученням *вуличний стінопис*. Зауважимо, що українську складну лексему *стінопис* подає академічний «Словник української мови» в 11-ти томах: «*Стінопис* – настінний живопис» [12, т. 9, с. 717]. Як синонімічну у спеціальних текстах зафіксовано також лексичну одиницю *містопис* (утворена, як і вищезгадана лексема, шляхом основокладання, ускладненого суфіксацією). Обидві наведені одиниці (*стінопис* / *містопис*) уживані, проте не подані у спеціальних словниках. Ці номінації не поступаються у фаховому використанні терміносполученню *вуличне мистецтво*, тобто варто виокремити таку низку лексем, що зазнають термінологізування: *стінопис*, *містопис*, *вуличне мистецтво*.

Наукові тексти підтверджують високу продуктивність словоскладання як способу творення архітектурних неологізмів, що містять виключно запозичені компоненти: *спрей-арт*, *стріт-арт*, *мурал-арт*. Наслідок динамічності розвитку архітектурного фонду – широке різноманіття застосовуваних лексичних одиниць. Використовуються і запозичені, й українські номінації із визначальною семантичною ознакою «*вуличне малярство*». В архітектурній лексиці номінації з наведеною вище семою слід продемонструвати так: *графіті*, *мурал*, *стріт-арт*, *мурал-арт*, *спрей-арт*, *вуличний стінопис*, *вуличний містопис*, *вуличне мистецтво*, *вуличний живопис*. За структурними особливостями зафіксовано певну кількість одиниць: *стріт-арт*, *мурал-арт*, *спрей-арт*, а також *вуличний стінопис*, *вуличний містопис*, *вуличне мистецтво*, *вуличний живопис*.

Підтверджено, що сучасна архітектурна термінологічна лексика твориться не тільки лексико-семантичним, але й морфологічним та

синтаксичним способами. До складу більшості термінологічних словників не увійшли іншомовні новотвори як результат багатьох різновидів морфологічного словотворення. Очевидна лексична, морфемна неуніфікованість, що зумовлена постійною потребою розвитку архітектурної термінології.

Велику групу в українському термінологічному лексиконі становлять створені нові лексеми на основі запозичених із залучанням українських словотвірних засобів, що вдало відображають зміст відповідного поняття. Наприклад, Український лінгвістичний портал «Словники України» подає *графіті* як множинний іменник з такою низкою номінацій: *графітувати*, *графітування*, *графітьяр*. Натомість «Великий електронний словник української мови», який також містить у реєстрі *графіті*, пропонує називати особу, яка займається графіті, – *графітником*. Спираючись на лексикографічні дані та матеріал фахових текстів, можна вибудувати такий ряд до давно застосовуваної в архітектурній терміносистемі запозиченої номінації *графіті*: *графіті*, *графітувати*, *графітування*, *графітьяр* / *графітник*. Як видно, деякі лексеми творять синонімічні пари зі структурною варіантністю афіксів (*графітьяр* / *графітник*). Наявні також лексема *графітизувати* / *графітизовувати* (означає «*робити графітовим, утворювати графіт*») та дериват *графітизація*. Особу, що наносить графіт на щось, тобто займається графітизацією, напевно, краще називати *графітизувальником*. Задля розмежування термінологічних понять акцентовано увагу в згаданому електронному лексикографічному джерелі на відмінності семантичного навантаження термінолексем *графітьяр* / *графітник* та *графітизувальник*.

У наукових текстах з архітектури використовувано різноманітні моделі словосполучень із ключовим *графіті* з різною кількістю компонентів. Дедалі більш уживаними стають двокомпонентні, де іменник указує на родові поняття, а прикметник – на видові ознаки: *українські графіті*, *міські графіті*, *мистецькі графіті*, *фанівські графіті*, *традиційні графіті*, *субкультурні графіті*. У двокомпонентних терміносполученнях (типу *форми графіті*) надзвичайно важливі об'єктні зв'язки, а не означальні. Поширені також трикомпонентні сполуки, які виникають у разі приєднання до терміна ще одного або декількох елементів задля деталізації поняття (*графіті молодіжних субкультур*). Виявлено тенденцію до збільшення кількості складних термінів, утворених словоскладанням, де першим елементом є *графіті* (*графіті-підписи*, *графіті-картини*, *графіті-текст*, *графіті-зображення*, *графіті-субкультури*). У словникових статтях та довідкових джерелах необхідно подавати всі наявні моделі терміносполучень.

Висновки. Підсумовуючи пропонуваній